

ПРОГРАМ ТИМА ЗА ЗАШТИТУ ОД ДИСКРИМИНАЦИЈЕ, НАСИЉА И ЗЛОСТАВЉАЊА

Програм је направљен на основу анализе из претходне године који произилази из годишњег извештаја Тима, присутности различитости облика насиља, специфичности установе, извештаја о самовредновању и његових препорука, као и препорука Министарства просвете за унапређење система заштите од насиља и креирање школског окружења које ће допринети безбедности, атмосфери сарадње и међусобног уважавања, прописаним законима*.

* Права детета и ученика у Републици Србији остварују се у складу са Уставом Републике Србије, ратификованим међународним уговорима, Кривичним закоником ("Службени гласник РС", бр. 85/05, 88/05 - исправка, 107/05 - исправка, 72/09, 111/09, 121/12, 104/13, 108/14, 94/16 и 35/19), Законом о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривичноправној заштити малолетних лица ("Службени гласник РС", број 85/05), Закоником о кривичном поступку ("Службени гласник РС", бр. 72/11, 101/11, 121/12, 32/13, 45/13, 55/14, 35/19, 27/21 - УС и 62/21 - УС), Законом о прекршајима ("Службени гласник РС", бр. 65/13, 13/16 и 98/16 - УС, 91/190 - др. закон, 91/19 и 112/22), Породичним законом ("Службени гласник РС", бр. 18/05, 72/11 - др. закон, и 6/15), Законом о општем управном поступку ("Службени гласник РС", бр. 18/16 и 95/18, Законом о забрани дискриминације ("Службени гласник РС", бр. 22/09 и 52/21), Законом о спречавању насиља у породици ("Службени гласник РС", бр. 94/16 и 10/23 - др. закон), Законом о посебним мерама за спречавање вршења кривичних дела против полне слободе према малолетним лицима ("Службени гласник РС", број 32/13), Законом о основама система образовања и васпитања ("Службени гласник РС", бр. 88/17, 27/18 - др. закон, 10/19, 6/20, 129/21 и 92/23), Закон о ученичком и студентском стандарду ("Службени гласник РС", бр. 18/17, 55/13, 27/18 - др. закон и 10/19 - др. закон), Правилником о протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање („Службени гласник РС“, бр. 11/24), Правилником о поступању установе у случају сумње или утврђеног дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности („Службени гласник РС“, бр. 65/18); и другим прописима којима се регулишу права детета и ученика као и релевантним међународним актима које је ратификовала Република Србија, а којима се регулишу права детета и ученика.

Специфичност установе

Угоститељско-туристичка школа свој васпитно-образовни рад релизује у Чајетини, у објектима школе и дворишта, хале у којој се изводе часови физичког васпитања, Школског ресторана, а практична настава се изводи у сарадњи са партнерима школе, хотелима и ресторанима. Школа у једним делом приземна зграда, а једном половином изграђена на једном спрату. Постоје два засебна улаза у Школу. Школски простор је већим делом покривен камерама. Школско двориште свакодневно обилазе или у близини дежурају локални полицајци. Школа има распоред дежурства. Већим делом настава се одржава у првој смени.

Полазне основе за доношење Програма

Израда програма укључује **препоруке** које проистичу из рада тима у претходној години, анкета, извештаја и самовредновања. На основу тога уочили смо да би највише пажње требало посветити прилагођавању, едукацији и превентивном раду са ученицима првог разреда који долазе у нову средину из различитих места. На основу анкета међу ученицима највише има вербалног насиља и то су случајеви првог нивоа насиља, насиље другог степена дешавало се у неколико случајева, а насиља трећег нивоа, није било. У складу са порастом дигиталног насиља и насиља на друштвеним мрежама, посветићемо пажњу едукацији младих и како се заштити и поступати у случају овог типа насиља. На основу анализе простора утврђене су критичне тачке, на које ћемо обратити пажњу и у наредном периоду. Искористићемо и активности које су се показале добре у претходним годинама и према препоруци Тима за самовредновање да се ученици константно информишу и да се родитељи укључе у већој мери у активности и у сарадњу са школом.

Установа је у свом основном принципу дужна да обезбеди услове за сигурно и подстицајно одрастање и развој детета и ученика, заштиту од свих облика насиља, злостављања и занемаривања и социјалну реинтеграцију детета и ученика које је извршило, односно било изложено насиљу, злостављању или занемаривању.

У школи постоји систем подршке за сваког ученика и запосленог.

Забрана насиља, злостављања и занемаривања у установи односи се на сваког - ученике, запослене, родитеље, односно друге законске заступнике и трећа лица.

Школа је дужна да обезбеди да сви учесници у васпитно-образовном раду буду упознати са својим дужностима и законским обавезама, а едукација се обавља и у сарадњи са Тимом за стручно усавршавање, путем обука и семинара. Школа нема запосленог психолога.

Школа је учествовала у изради Локалног протокола о заштити ученика и сарађује са институцијама у међусекторском повезивању.

Тим за заштиту сваке школске године информисае запослене, ученике и родитеље о: дефиницији насиља:

Насиље и злостављање сматра се насиље запосленог према детету, ученику, другом запосленом, родитељу, односно другом законском заступнику (у даљем тексту: родитељ); ученика према другом детету, ученику или запосленом; родитеља према свом детету, другом детету и ученику, запосленом као и према трећем лицу.

облицима и нивоима насиља:

Насиље и злостављање може да јави као физичко, психичко (емоционално), социјално и дигитално, као и насиље и злостављање препознаје се и кроз: злоупотребу, сексуално насиље, насилни екстремизам, трговину људима, експлоатацију детета и ученика, породично насиље, трговина људима, занемаривање. Школа ће примењивати законске оквире прописане Правилником о поступању у односу на разврставање различитих облика насиља према нивоима вршњачког насиља, и то за сва три нивоа и облика као што су: облици физичког, психичког, социјалног, насиља насталог злоупотребом информационих технологија, друштвених мрежа и других дигиталних канала комуникације и сексуалног насиља.

Чланове и руководиоца тима за заштиту именује директор установе из реда запослених, Бачког парламента, родитеља по избору Савета родитеља и једног спољнег члана из реда полиције.

Основни принципи Програма су:

Остваривање свих права ученика, а нарочито на заштиту од свих облика насиља, злостављања и занемаривања, потпуну информисаност, на правично поступање и заштиту приватности, као и да лицу које је било изложено насиљу обезбеди подршку за физички и психички опоравак и његову социјалну реинтеграцију;

Сваки ученик има право на образовања без обзира на расу, боју коже, држављанству и националној припадности, етничком пореклу, језику, верском или политичком уверењу, полу и родном идентитету, социјалном и културном пореклу, здравственом стању, сметњама у развоју, инвалидитету, породичном статусу...

У Школи се не толерише насиље .

На сваку сумњу о постојању насиља, злостављања, дискриминације и занемаривања дужни смо да реагујемо према законским оквирима и Протоколу о поступању.

Школа је дужна да обезбедити надзор/заштиту у случају насиља, злостављања, занемаривања, да реагује у случајевима повређивања, самоповређивања, употребе алкохола, дувана, наркотичког средства или психоактивне супстанце, у случају сазнања да постоје деструктивне групе и организације унутар школе и слично.

Школа је дужна да предузима мере и активности којима се у установи ствара сигурно и подстицајно окружење, негује атмосфера сарадње, уважавања и конструктивне комуникације, као и мере додатне подршке лицима којима органи школе процене да је та подршка потребна (осетљивим категоријама ученика).

Континуирано унапређење поступање у циљу јачања капацитета установе у случају кризног догађаја, сарадња са установама заштите, правовременог и адекватног одговора на кризну ситуацију.

ПРЕВЕНТИВНЕ АКТИВНОСТИ

Превенцију насиља, злостављања и занемаривања чине мере и активности којима се у установи ствара сигурно и подстицајно окружење, негује атмосфера сарадње, уважавања и конструктивне комуникације. Превентивним активностима ученици, родитељи и запослени заједнички планирају, осмишљавају и спровode превентивне активности, начине информисања о садржајима, мерама и активностима за спречавање и заштиту од насиља, злостављања и занемаривања.

ИНТЕРВЕНТНЕ АКТИВНОСТИ

Интервенцију у одговору на насиље, злостављање и занемаривање чине мере и активности којима се оно зауставља, осигурава безбедност учесника (оних који трпе, чине или сведоче), смањује ризик од понављања, ублажавају последице за све учеснике и прате ефекти предузетих мера.

У установи се предузимају мере у одговору на насиље, злостављање и занемаривање, када се оно дешава или се догодило између: деце или ученика (вршњачко насиље); запосленог и детета, односно ученика; родитеља и детета, односно ученика; родитеља и запосленог; ученика и запосленог, као и када насиље, злостављање и занемаривање чини треће лице у односу на дете, ученика, запосленог или родитеља.

Установа је дужна да предузме мере у оквиру својих надлежности увек када постоји сумња или сазнање да дете и ученик трпи насиље, злостављање и занемаривање, без обзира на то где се оно догодило, где се догађа или где се припрема.

Уколико се насилно понашање догоди у простору установе и/или у време образовно-васпитног рада и других активности установе, предузимају се мере појачаног васпитног рада, а у складу са проценом нивоа, води и окончава васпитно-дисциплински поступак у роковима и на начин утврђен законом. Установа обавештава друге институције у зависности од процењеног нивоа насиља.

	Активност	Начин реализације	Носиоци реализације	Временска динамика
Превентивне активности	1) Подизање нивоа свести и осетљивости детета и ученика, родитеља и свих запослених за препознавање свих облика насиља, злостављања и занемаривања;	Разговор и информисање о правилнику понашања, нивоима насиља, Правилнику о протоколу поступања, дефиницијом *НДЗЗ. Часови одељењског старешинства, верске наставе, грађанског васпитања и других часова на којима се може остварити корелација, Бачки парламент Филмови/ презентације/постери, брошуре, дискусија на тему... Учешће на такмичењима и неговању фер-плеја. Уређење школског простора. Посете изложбама и манифестација које богате живот младих. Посета педагога, директора и чланова Тима часовима одељењског стрешине.	Одељењске старешине у сарадњи са Тимом за заштиту, Ученици, родитељи. Одељењске старешине, Професори, Ученици, Бачки парламент Професори физичког васпитања; Ученици и Међувршња-чки едукатори, Тим за заштиту: педагог, директор	Септембар У току године У току године Септембар/октобар/јануар; У току године

	2) Неговање атмосфере сарадње и толеранције, поверења, уважавања и конструктивне комуникације у којој се не толерише насиље, злостављање и занемаривање;	Обележавање битних датума Дана толеранције, Дана борбе против насиља, Дана розе мајица. Писање чланака за Школски часопис на тему поштовања различитости.	Ученици, Тим за заштиту	У току године
	3) Унапређење знања, вештина и ставова потребних за креирање безбедног и подстицајног окружења и конструктивно реаговање на насиље;	Разговор на ову тему на часу одељењског старешинства Разговор/ презентације трибине о штетности алкохола, дувана, дроге, коцке, зависности од игрица и слично. Информисање о борби против трговине људима. Похађање обуке на платформи "Чувам те".	Одељењске старешине ученици или спољни сарадници (психолог, МУП, дом здравља и сл.) У сарадњи са професором информатике	Према плану или договореном датуму
	4) Унапређење познавања процедура за пријављивање и поступање код детета и ученика, родитеља и свих запослених у случају сумње или сазнања о свим облицима насиља, злостављања и занемаривања и обезбеђење заштита детета и ученика, родитеља и свих запослених	Формирање Тима и дефинисање улога и одговорности Информисање и разговор са ученицима и родитељима. Радионица "Свет без насиља" Истицање важних обавештења о процедурама на огласној табли и инфопулту. Доступност бројева телефона на видним местима у школи Обука за пријаву насиља на платформи "Чувам те".	Директор/Тим Тим припрема материјал, одељењски старшина информише ученике и родитеље. Кординатор Тима информише родитеље на Савету родитеља и Школском одбору и поставља контакт телефоне на видним местима. Професор информатике	Септембар октобар/новембар
	5) Подстицање усвајања позитивних норми и облика понашања, учења вештина конструктивне комуникације и развијање емпатије;	Обрада тема о комуникацији и решавању проблема на часу Пословне комуникације. Сарадња са међувршњачким едукаторима	Професор пословне комуникације Тим за заштиту, ученици	У складу са наставном јединицом У току године
	6) Остваривање упознавања са видовима и стратегијама пружања одговарајуће подршке и разумевања различитих облика комуникација и понашања ученика са тешкоћама и сметњама у развоју и инвалидитетом;	Посета ученицима са потешкоћама у развоју и инвалидитетом и час "Кухиња са душом". Организовање предтакмичења за такмичење и учествовање на смотри "Песмом против насиља" с циљем охрабривања да се	Педагог, Тим за заштиту, Ученици и деца из Зрчка Тим за заштиту и	У току године Новембар и

		прикључе сви заинтересовани, а деца са тешкоћама пружити охрабрење и подршку да учествују.	ученици	децембар
	7) Развијање социоемоционалне компетенције деце и ученика, родитеља и запослених (свест о себи, свест о другима, саморегулација, одговорно доношење одлука и др.).	Радионица на тему: свест о себи, управљање емоцијама, социјалним вештинама и одговорно доношење одлука. Писмени задатак на тему потешкоћа младих.	Педагог, ученици Професори	У току године Децембар
Интервентне активности	<p>Проверавање сумње или откривање насиља, злостављања и занемаривања; прикупљање информација - директно или индиректно;</p> <p>Сумња се потврђује или одбацује; Прикупљање информација о насиљу, злостављању и занемаривању од свих учесника, непосредно по сазнању или сумњи о догађај. Начин прикупљања информација одређује се у складу са специфичностима ситуације и проценом установе (непосредан разговор/усменим путем, писаним путем, анонимна анкета и сл).</p> <p>Установа проверава сваку информацију о могућем насиљу, злостављању и занемаривању и врши преглед видео записа уколико установа има електронски надзор над простором.</p> <p>Изјава од малолетних ученика која се узима у току васпитно-дисциплинског поступка, узима се у присуству родитеља, а у складу са одредбама закона који уређује основе система образовања и васпитања, а којима је прописан васпитно-дисциплински поступак у установи.</p> <p>У случају сумње појачава се васпитни рад и прати понашање учесника. Када се потврди сумња, директор и тим за заштиту предузимају мере и активности за извршено насиље, злостављање и занемаривање.</p> <p>Заустављање насиља и злостављања и смиривање учесника је обавеза свих запослених у установи, а нарочито најближег присутног запосленог и дежурног наставника, да одлучно прекине све активности, раздвоји и смири учеснике у акту насиља. У случају да запослени процени да је сукоб високо ризичан</p>	<p>Процена ситуације и прикупљање информација, консултације, реаговање, обавештавања, израда заштитних мера. Праћење ефеката предузетих мера.</p> <p>Састављање извештаја о заступљености различитих облика и нивоа насиља, број повреда, учесталост, број васпитно-дисциплинских поступака, прежење ефеката прописаних мера и слично.</p>	<p>Одељењски старешина, задужено лице у установи наставник, чланови тима за заштиту, педагог, директор, дежурни наставник...</p> <p>Педагог у присуству родитеља</p> <p>Директор, тим за заштиту</p> <p>МУП, здравствене службе, одељењски старешина, Тим, директор. Центар за социјални рад</p> <p>Одељењски старешина,</p>	<p>У случају појаве насиља, злостављања или занемаривања</p>

	<p>и да не може сам да га заустави, одмах ће тражити помоћ.</p> <p>Обавештавање родитеља и предузимање хитних акција по потреби (пружање прве помоћи, обезбеђивање лекарске помоћи, обавештавање полиције и центра за социјални рад) обавља се одмах након заустављања насиља и злостављања. Уколико родитељ није доступан или његово обавештавање није у најбољем интересу детета и ученика, установа одмах обавештава центар за социјални рад.</p> <p>Консултације у установи се врше ради: разјашњавања околности, анализирања чињеница на што објективнији начин, процене нивоа насиља и злостављања, нивоа ризика и предузимања одговарајућих мера и активности, избегавања конфузије и спречавања некоординисане акције, односно ради успостављања и развијања усклађеног, уједначеног и ефикасног поступања. Уколико у току консултација у установи директор и тим за заштиту, услед сложених околности не могу са сигурношћу да процене ниво насиља, злостављања и занемаривања, као и да одреде мере и активности, у консултације укључују надлежне органе и друге организације и службе. Мере и активности предузимају се за све облике и нивое насиља и злостављања.</p> <p>За трећи ниво насиља и злостављања директор установе подноси пријаву надлежним органима, организацијама и службама и обавештава Министарство, односно надлежну школску управу.</p> <p>План заштите од насиља за ученика се сачињава за конкретну ситуацију другог и трећег нивоа за ученике који су претрпели насиље или били сведоци насиља и злостављања.</p> <p>План појачаног васпитног рада за ученика се сачињава за конкретну ситуацију другог и трећег нивоа насиља за ученике који су извршили насиље, подстрекивали на насиље или пасивно подржавали насилну ситуацију.</p> <p>План заштите од насиља и план појачаног васпитног рада може да се сачине и за цело одељење, односно васпитну групу.</p> <p>Ефекти предузетих мера и праћење</p> <p>Сумња или сазнање да запослени</p>	<p>У року од 24 сата од момента сазнања, путем дигиталне националне платформе "Чувам те" са првим информацијама о догађају и предузетим активностима, а у року од 48 сати од момента сазнања са допуном информацијама и закључцима са састанка тима за заштиту</p> <p>Директор је дужан да одмах обавести родитеља и центар за социјални рад; да покрене васпитно-дисциплински поступак и да изрекне васпитно-дисциплинску меру</p>	<p>дежурни наставник, педагог, тим за заштиту, директор, ученички парламент. Министарство за надлежну школску управу, центар за социјални рад, полиција, правосудни органи, здравствена служба...</p> <p>Тим за заштиту заједно са одељенским старешином, односно психологом, педагогом, секретаром, директором и родитељем, а по потреби и са другим надлежним организацијама и службама</p> <p>Овлашћено лице од стране директора</p> <p>Одељењски старешина, тим за заштиту, психолог и педагог</p> <p>Директор и остале службе</p>	
--	---	---	--	--

	<p>трпи насиље од стране ученика, родитеља или трећег лица у установи или за време организовања активности установе.</p> <p>Заустављање и прекидањем таквог поступања и смиривање ситуације</p> <p>Обавештавање, позивање. Информисање директора. Покретања поступка у коме се прикупљају информације о поступању и на основу релевантних чињеница и предузимају мере у складу са законом. Праћење ефеката предузетих мера, заштитних мера према лицу које трпи насиље и сведоцима, и изруцање мера одређених према учеснику.</p>	<p>Директор предузима мере</p> <p>Стручне службе и директор</p>		
<p>Интервенција у случају дигиталног насиља</p>	<p>Сазнање о насиљу или откривање насиља. Заустављање насиља. Смиривање ситуације. Прикупљање информација. Активности које подразумевају информисање родитеља о догађају, мерама и уколико је потребно врши се контактирање учениковог интернет провајдера и пријављује му се насиље као и обавештавање МУП-а, Центра за социјални рад и то писмено или усмено након</p>	<p>Разговор или увидом у садржаје порука, позива, не одговарање на насилне, претеће, сумњиве поруке, телефонске позиве; савет да не брише поруке или слике, јер могу послужити као доказ као и са другим учесницима догађаја. Разговор обавља одељењски старешина,</p>	<p>Одељењски старешина, педагог или психолог, ученик, тим, родитељи, директор</p>	<p>У случају појаве</p>

	<p>обављеног разговора са родитељима. Консултације у оквиру установе –и процена нивоа ризика. Прављење плана заштите. На основу консултација треба донети одлуку о начину реаговања и праћења и одредити улоге, задатке и одговорности у самом поступању. Праћење ефеката предузетих мера, документовање на платформи ”Чувам те”.</p>	педагог или психолог.		
Стручно усавршавање	Остварене обуке, семинари, трибине, састанци са Школском управом, обуке на платформи ”Чувам те”	Извештавање, дискусија на седницама или примена у раду на часовима одељењског старешине	Тим за заштиту, Тим за стручно усавршавање, запослени...	У току године према календару семинара
Информисање о обавезама и одговорностима у области заштите од насиља, злостављања и занемаривања	Подстицање усвајања позитивних норми и облика понашања, учење вештина комуникације и развијање емпатије Радионице, трибине, обуке...	Обавештење за ученике, родитеље, запослене. Разговор, обавештење у холу школе, упознавања са правилником понашања и слично, израда материјала на ову тему. Часови одељењског старешинства, верске наставе, грађанског васпитања и других часова на којима се може остварити корелација. Филмови/ презентације/постери, брошуре, ”Чувам те”...	Ученици, родитељи, Савет родитеља, Тим, одељењски старешина, међувршњачки едукатори, педагог, психолог, професори грађанског васпитања и верске наставе и други.	На почетку школске године
Подстицање и оспособљавање ученика за активно учествовање	Едукација ученика да препознају и реагују на насиље и решају конфликте; Међувршњачка сарадња	Часови одељењског старешинства, Састанци Ђачког парламента	Одељењска заједница, ученички парламент	Током године
Обављање друштвено-корисног/ хуманитарног рада Садржаји за појачан васпитни рад	Спровођење друштвеног рада према Правилнику о извођењу друштвено-корисног рада: хуманитарне акције; еколошке акције уређења школе, учионица, других просторија, као и школског окружења; акције прикупљања материјала за рециклажу; припрема, односно уређење школског простора за одржавање школских манифестација, изложби, гостовања, спортских и других такмичења; посете установама социјалне заштите за смештај деце и омладине, домовима старих и Црвеном крсту; и друге активности које доприносе развоју емпатије, толеранције и унапређивању односа заснованих на међусобном уважавању и сарадњи.	Ученик, одељењски старешина, у посебном случају центар за социјални рад	Одељењски старешина, ученик, група ученика, тим за заштиту	Након повреде обавеза ученика

Поступци за рано препознавање ризика од насиља, дискриминације, злостављања и занемаривања	Процена безбедности школе, мапирање ризичних места, сарадња са спољним службама, спровођење анкета и слично.	Процена/анкета, сарадња	Тим за заштиту	Септембар новембар/мај
Рад са свом децом и ученицима, односно онима који трпе, чине или су сведоци насиља, злостављана и дискриминације	Радионице на тему ненасилног решавања проблема и толеранције на нивоу одељења или групе.	Израда плана подршке за ученике који трпе насиље, а појачан васпитни рад и остале мере за починиоце насиља. Укључивање психолошке помоћи ученику.	Одељењске старешине, педагог, психолог	У случају појаве
Сарадња	Укључивање родитеља, локалне управе и институција Анкета	Информисање, сарадња Рад са подацима	Родитељи, надлежна организациона јединица полиција, центар за социјални рад, здравствена служба, правосудни органи, омладински центар и слично.	Септембар и током године
Извештавање органа установе о остваривању и ефектима програма заштите	Извештавање о раду тима за заштиту два пута годишње.	Извештавање, анализа	Тим, Наставничко веће, директор...	јануар/август

Поступање установе у случају појаве дискриминативног понашања, вређања угледа и части, достојанства личности

Под дискриминацијом, односно дискриминаторним понашањем, подразумева се понашање којим се на непосредан или посредан, отворен или прикривен начин, неоправдано прави разлика или неједнако поступа, односно врши пропуштање чињења (искључивање, ограничавање или давање првенства), у односу на лице или групе лица, као и на чланове њихових породица или њима блиска лица, а који се заснива на раси, боји коже, прецима, држављанству, статус, мигранта, расељеног лица, националној припадности или етничком пореклу, језику, верским или политичким убеђењима, полу, родном идентитету, сексуалној оријентацији, имовном стању, социјалном и културном пореклу, рођењу, генетским особеностима, здравственом стању, сметњи у развоју и инвалидитету, брачном и породичном статусу, осуђиваности, старосном добу, изгледу, чланству у политичким, синдикалним и другим организацијама и другим стварним, односно претпостављеним личним својствима, као и по другим основама утврђеним законом којим се прописује забрана дискриминације.

Школа тежи стварању позитивне атмосфере уважавања и једнаких права у духу толеранције.

Школа је дужна да обезбеди услове за сигурно и подстицајно одрастање и развој сваког учесника у образовању, заштиту од свих облика дискриминације и понашања којим се вређа углед, част или достојанство личности и социјалну реинтеграцију дискриминисаног лица и извршиоца дискриминације.

Активности	Начин реализације	Носиоци	Временска динамика
Имплементација једнаких могућности и недискриминације	Уграђивање, повезивање у документима запослених, школском програму, развојном плану, плану одељењских старешина,	Запослени, директор, координатори већа, тимова и слично	Почетак школске године и током године

	развојном плану, раду тимова и слично. Сарадња, анализа стања, планирање		
Додатна подршка учесницима образовања	Препознавање и пружање подршке ученицима из осетљивих друштвених група и ученика са сметњама у развоју, инвалидитетом или неком другом здравственом потешкоћом.	Тим за заштиту ученика, Тим за инклузију и други тимови, одељењске старешине, педагог.	Септембар
Стручно усавршавање	Похађање семинара на тему људских права, толеранције, превазилажење стереотипа, предрасуда и слично. Оспособљавање за препознавање дискриминаторног понашања.	Запослени у сардњи са Тимом за стручно усавршавање	У току године, према плану о стручном усавршавању
Информисање	Радионице, обуке, часови одељењског старешинства. Информисање родитеља и ученика о правима и одговорностима. Организовање дебате на тему стереотипа и предрасуда, развијања свести о опасности и штетним последицама дискриминације, унапређивања толеранције и разумевања, интеркултуралности, уважавања и поштовања различитости	Одељењски старешина, педагог, Тим за заштиту.	Септембар
Додатна подршка ученицима који су претрпели дискриминаторно понашање	Израда плана подршке и плана за заштиту од дискриминације, праћење ефеката предузетих мера. Укључивање међувршњачке подршке или психолошке помоћи.	Тим за заштиту заједно са одељењским старешином, односно васпитачем, психологом, педагогом, директором и родитељем, а по потреби и са другим надлежним организацијама и службама	У случају појаве
Сарадња	Разговор о овој теми на родитељском састанку, сарадња са локалном самоуправом и надлежним установама.	Одељењски старешина, ученици, родитељи, МУП, социјалне слушбе, Црвени крст, здравствене службе и школском управом и слично.	Обавезно на почетку године и у току године
Поступање у случају дискриминације	У установи се интервенише у случајевима сумње или утврђеног вређања угледа, части или достојанства личности и дискриминаторног понашања из расистичких, сексистичких, хомофобичних, ксенофобичних, исламофобичних, антисемитских, антициганистичких или других облика	Сви запослени су дужни да реагују и пријаве сумњу или случај дискрим. понашања	У случају дискриминације

	<p>дискриминаторног понашања према лицу, а нарочито млађем, слабијем, са сметњама у развоју и инвалидитетом, према родном идентитету, полу, сексуалној оријентацији, раси, боји коже, верској и националној припадности, језику, имовном стању, социјалном и културном пореклу и другим и претпостављеним или стварним личним својствима. Проверавање добијене информације</p> <p>Идентификовање према матрици за процену нивоа дискриминације.</p> <p>Реаговање у циљу заустављања, осигуравања безбедности учесника у образовном и васпитном процесу, као и смањењу ризика од понављања, ублажавања последица за све учеснике .</p> <p>Обавештавање родитеља /у случају неодзивања - центра за социјални рад.</p> <p>Израда мера подршке. Израда мера појачаног рада за ученика који је направио повреду.</p>		
Праћење ефеката и извештавање	Праћење се ефеката предузетих мера и евидентирање у евиденцији одељењског старешине, тима за заштиту, полугодишње и годишње извештавање.	Одељењски старешина, тим за заштиту, психолог и педагог, ако нису чланови тима	У току и након смиревања ситуације. Извештавање -јануар/август.

ПРОГРАМ ТИМА ЗА КРИЗНЕ ДОГАЂАЈЕ

Установа је у обавези да континуирано унапређује процедуре поступања ради ефикасног деловања у сврху отклањања или свођења на минимум последица које је кризни догађај изазвао по организацију рада и функционисање установе, као и по физичко и ментално здравље појединца.

Врсте кризних догађаја: епидемије, природне катастрофе (поплаве, земљотреси, пожари), техничко-технолошке опасности (експлозије, изливање опасних материја), насиље већих размера, страдање или смрт, дојава о подметнутој експлозивној направи, терористички напад, саобраћајна несрећа и слично.

Јачање отпорности установе заснива се на следећим принципима:

- 1) Континуитет у смислу подстицање приправности и обезбеђивање континуираног пружања квалитетног образовања и васпитања, подизање свести, планирање и припрема за реаговање у кризним догађајима.
- 2) Сарадња у смислу интерсекторска повезаност и заједничко деловање у ванредним ситуацијама, с обзиром на врсту кризе.
- 3) Доступност се односи на могућавање брзог приступа доступним ресурсима како би установа обезбедила континуитет и право на квалитетно образовање и васпитање у време кризног догађаја.

4) Ефикасност подразумева обезбеђивање да установа активно предузима правовремене и адекватне кораке у реаговању на кризни догађај.

У случају кризог реаговања, Школа је дужна да процени потреба за психосоцијалном подршком, пружање индивидуалне и групне подршке, процени потребе за укључивањем мобилног тима и уколико до тога дође, сарађује са свим надлежним институцијама.

Угоститељско-туристичка школа спада у ред мањих објеката. Објекат се састоји из монтажног објекта са лименим кровом који је у једном свом делу приземна, а у једном делу поседује један спрат. У школи постоји план просторија и план евакуације истакнут на неколико места. Школа поседује два одвојена излаза, а у приземном делу налазе се приземни прозори. Школа се греје на pellet. Ватрогасни апарати распоређени су према препоруци ватрогасне службе и врши редовне контроле које укључују процену ризика. Хидрант је доступан у дворишту школе и ватрогасци могу да приђу са свих страна објекту. Школа има неколико запосленик са сертификатима из домена безбедности. Предност школе је у близини МУП-а, дома здравља, ватрогасаца. На огласној табли окачени су контакт телефони бројева којима се најбрже може обратити у случају кризног догађаја. Школа поседује велики број електричних уређаја што самим тим доноси потенцијални ризик о ком треба водити рачуна. Запослени пролазе ватрогасне обуке, а ученици обуке у сарадњи са Црвеним крстом, као и обуке и семинаре у оквиру стручног усавршавања. У Школи постоје ученици волонтери. Полиција према своме распореду и дужностима обилази или је на местима ризика у непосредној близини школе.

Поступање у установи у случају кризног догађаја

Активност	Начин	Носилац реализације
Прикупљање података, процена потреба и обавештавање надлежних органа	Тим прикупља информације о догађају (опис догађаја, место и време када се десио догађај), ко је све погођен кризним догађајем и каква му је помоћ потребна, где се налази и у каквом је стању, као и о томе шта је већ урађено поводом тога у установи. У зависности од врсте/облика кризног догађаја, наредни корак подразумева хитно обавештавање полиције, хитне помоћи, ватрогасне службе, као и других евентуално потребних органа/служби. Неопходно је да запослени у установи поступају у складу са планом поступања у ситуацијама кризе и у зависности од врсте кризног догађаја, и у складу са планом евакуације. Тим за кризне догађаје благовремено информисе Министарство просвете, односно надлежну школску управу о догађају, као и предузетим активностима.	Тим и директор
Успостављање сарадње са спољашњом мрежом заштите (социјална и здравствена заштита, полиција, јавно тужилаштво, јединица локалне самоуправе, мобилни тим). Сарадња са мобилним тим	Обавезно хитно обавештавања спољашње мреже заштите, установа врши процену да ли може да поступа самостално или јој је потребна помоћ и подршка представника спољашње мреже заштите, са којом израђује јединствен план деловања, начин рада и извештавања. У зависности од облика/врсте и степена интензитета кризног догађаја установа процењује кога укључује од спољашње мреже заштите. Уколико кризни догађај као последицу има најмање троје или више повређених или настрадалих лица, директор је у обавези да одмах по сазнању обавестити Министарство просвете како би се ангажовао интересекторски мобилни тим за кризне ситуације.	Тим за кризне догађаје, директор, спољашње службе; полиција, ватрогасци, Црвени крст, дом здравља, Министарство, интересекторски мобилни тим.

Информисање	Директор установе именује особе задужене за припрему званичних информација за родитеље, ученике, запослене и за медије. Обавештења имају сврху континуираног информисања запослених, родитеља и деце/ученика и медија о најновијим, провереним и тачним информацијама до којих је установа дошла, ради планирања одговарајуће подршке и предузимања других потребних мера; упознавање са могућим тешкоћама, ризицима, изазовима и начинима за њихово превазилажење; упознавање са начинима подршке. Саопштење за медије сачињава се у сарадњи са надлежним службама Министарства	Директор
Психосоцијална подршка	Праћење реаговања, идентификовање коме је помоћ потребна и организовање пружања психосоцијалне подршке. Приликом пружања психосоцијалне подршке као основна интервенција користи се психолошка прва помоћ. У изузетним случајевима укључивање интерсекторског мобилног тима за кризне ситуације.	Тим за кризне догађаје Ученици, запослени, родитељи... Мобилни тим за кризне ситуације
Израда и реализација плана рада установе у измењеним условима и стабилизација рада у установи Праћење мера	Израда плана, мера, праћење, анализа и окончање кризног догађаја и извештавање/допуњавање, прослеђивање надлежним институцијама. Обележавање сећања и слично.	Тим за кризне догађаје, директор

Рад на јачању капацитета установе да се суочи са кризним догађајем

Активност	Начин	Носиоци реализације	Временска динамика
Сарадња, информисање И стручно усавршавање	Сарадња са другим тимовима, повезивање планова, ради унапређења безбедносне културе. Обуке, радионице, семинари и извештавање	Запослени, тимови, ученици, директор, родитељи, педагог, по потреби спољне службе	Обавезно на почетку школске године У току године према плану рада